

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ВЗАЄМОДІЇ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ТА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ І ПОРЯДКУ

Волокітенко О. М.

У статті досліджуються теоретичні та імперативні аспекти організації і здійснення взаємодії територіальних підрозділів Національної поліції з органами місцевого самоврядування та громадськими формуваннями у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку в Україні.

Встановлено, що забезпечення публічної безпеки та публічного порядку є однією з найважливіших функцій держави та її правоохоронних органів.

Визначено роль та місце Національної поліції та органів місцевого самоврядування в системі забезпечення правопорядку в державі.

Обґрунтовується, що для ефективного виконання завдань, які покладені на поліцію, Національна поліція України вступає у взаємодію з іншими державними органами, органами місцевого самоврядування, юридичними та фізичними особами.

Здійснено теоретичне дослідження понять категорій «публічний порядок і публічна безпека». Було розглянуто та проаналізовано погляди науковців на зміст наведених наукових категорій.

Досліджено науково-категорійний апарат змісту понять «взаємодія» і «організація взаємодії». Охарактеризовані особливості взаємодії Національної поліції з органами місцевого самоврядування у процесі забезпечення публічної безпеки і порядку та визначені окремі шляхи удосконалення діяльності органів поліції у цій сфері.

Особливу увагу приділено формам взаємодії між поліцією та органами виконавчої влади та місцевого самоврядування, дотримання та виконання яких спрямовані на попередження та виявлення правопорушень, а також проведення спільних заходів превентивної діяльності.

З'ясовано, що взаємодія Національної поліції з державними органами, органами місцевого самоврядування та громадськими об'єднаннями будується на основі нормативного визначення їхніх функціональних повноважень, суворого дотримання їхніх організаційних можливостей, чіткого «розподілу компетенцій» між ними.

Проаналізовано зміст адміністративно-правового забезпечення діяльності Національної поліції з орга-

нами місцевого самоврядування та громадськими формуваннями, під яким варто розуміти спільну організаційну управлінську діяльність територіальних підрозділів Національної поліції, спрямовану на суспільні відносини з організації належного адміністрування у сфері охорони публічної безпеки і порядку.

Визначено та охарактеризовано правові засади організації, принципи й форми взаємодії Національної поліції з органами місцевого самоврядування та громадськими формуваннями.

Запропоновано поєднати сили й засоби територіальних підрозділів поліції (координаційних центрів, оперативних штабів), узгодити діяльність та співпрацю поліції з виконавчими органами влади, органами місцевого самоврядування з метою зміцнення публічної безпеки і порядку а у підсумку – досягнення ефективної реалізації правоохоронної функції держави в цілому.

Визначено, що ефективна взаємодія територіальних підрозділів Національної поліції з органами державної влади та місцевого самоврядування в механізмі забезпечення правопорядку сприяє його зміцненню, а результативність діяльності і злагодженість такої взаємодії зумовлюють якісний стан публічної безпеки і порядку та покращують ефективність їх забезпечення.

За результатами дослідження внесені пропозиції щодо удосконалення нормативного та організаційного забезпечення взаємодії територіальних підрозділів Національної поліції з органами місцевого самоврядування у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку.

Ключові слова: взаємодія, організація взаємодії, форми взаємодії, адміністративно-правове забезпечення взаємодії, поліція, поліцейська діяльність, територіальні підрозділи Національної поліції, органи публічної влади, органи місцевого самоврядування, виконавча влада, громадськість, публічний порядок, публічна безпека, правопорядок.

Volokitenko O. M. Administrative and legal basis of interaction between territorial units of the national police and local government bodies in the field of ensuring public safety and order

The article examines the theoretical and imperative aspects of the organization and implementation of the interaction of territorial divisions of the National Police with local self-government bodies and public formations in the sphere of ensuring public safety and order in Ukraine.

It has been established that ensuring public safety and public order is one of the most important functions of the state and its law enforcement agencies.

The role and place of the National Police and local self-government bodies in the law enforcement system and the state is defined.

It is substantiated that in order to effectively perform the tasks assigned to the police, the National Police of Ukraine interacts with other state bodies, local self-government bodies, legal entities and individuals.

A theoretical study of the concepts of the categories "public order and public safety" was carried out. The views of scientists on the content of the above scientific categories were considered and analyzed.

The scientific – categorical apparatus of the content of the concepts "interaction" and "organization of interaction" was studied. The peculiarities of the interaction of the National Police with local self-government bodies in the process of ensuring public order and security are characterized, and separate ways of improving the activities of police bodies in this area are identified.

Particular attention is paid to the forms of interaction between the police and the bodies of executive power and local self-government, the observance and implementation of which are aimed at prevention and detection of offenses, as well as joint measures of preventive activities.

It was found that the interaction of the National Police with state bodies, local self-government bodies and public associations is based on the normative definition of their functional powers, strict adherence to their organizational capabilities, and a clear "distribution of competences" between them.

The content of the administrative and legal support of the National Police's activities with local self-government bodies and public formations is analyzed, which should be understood as the joint organizational management activity of the territorial units of the National Police, aimed at public relations with the organization of proper administration in the sphere of public security and order protection.

The legal foundations of the organization, principles and forms of interaction of the National Police with local self-government bodies and public formations are defined and characterized.

It is proposed to combine the forces and resources of territorial police units (coordination centers, operational headquarters), to coordinate the activities and cooperation of the police with executive authorities, local self-government bodies with the aim of strengthening public safety and order, and in the end, achieving effective implementation of the law enforcement function of the state as a whole.

It was determined that the effective interaction of the territorial divisions of the National Police with state and local self-government bodies in the mechanism of ensuring law and order contributes to its strengthening, and the effectiveness and coherence of such interaction determine the quality of public order and security and improve the effectiveness of their enforcement.

Based on the results of the study, proposals were made to improve the regulatory and organizational support for the interaction of territorial units of the National Police with local self-government bodies in the field of ensuring public safety and order.

Key words: *interaction, organization of interaction, forms of interaction, administrative and legal support of interaction, police, police activity, territorial divisions of the National Police, public authorities, local self-government authorities, executive power, public, public order, public safety, law and order.*

Постановка проблеми та її актуальність. Становлення України як демократичної правової держави та її орієнтир на європейський вектор розвитку передбачає побудову держави, в якій установлений міцний конституційний правопорядок та належним чином дотримані права і свободи людини. Ефективне функціонування органів публічної влади є запорукою встановлення, підтримки та зміцнення такого правопорядку

Масштабні реформи публічного управління, що здійснюються в Україні, потребують свого ґрунтовного і всебічного дослідження. Повною мірою це стосується і питань організації взаємодії між органами поліції та органами місцевого самоврядування.

Актуальність даного питання обумовлюється трьома паралельними складовими частинами: по-перше, реформами, що наразі проводяться у нашій державі, однією з яких є реформа правоохоронної системи. По друге, реформою системи місцевого самоврядування, направленою на суттєве розширення прав територіальних громад. По-третє, зовнішнім фактором, пов'язаним із воєнним конфліктом на Сході країни та сьогодишньою військовою агресією Російської Федерації проти України, і, як наслідок, встановленням дії режимів, спочатку антитерористичної операції,

а потім введення режиму воєнного стану, що безсумнівно негативно позначається на стані публічної безпеки та порядку. З огляду на наведене вбачається, що проведення наукових досліджень у цій сфері сьогодні є надзвичайно актуальним [1, с. 225].

Оскільки потреба у безпеці є однією з базових потреб людини, то, на наш погляд, співпраця поліції з органами місцевого самоврядування – найкращий спосіб її забезпечити, адже цей підхід ґрунтується на взаємодії між усіма суб'єктами, від кого залежить безпека: між громадою, поліцією та місцевою владою, тому важливим науковим напрямом є дослідження нормативного і організаційного підґрунтя взаємодії територіальних підрозділів національної поліції та органів місцевого самоврядування у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним підґрунтям обраної теми дослідження стали роботи вітчизняних учених у галузі адміністративного права, які вивчали питання взаємодії поліції з іншими органами публічної влади та громадськістю, а саме: А.А. Аксенова, Д.С. Афоніна, В.Є. Барби, Ю.П. Битяка, А.В. Боксгорн, В.М. Гарашука, О.Ю. Дрозда, В.О. Заросила, А.В. Коваленко, В.К. Колпакова, А.Т. Комзюка, С.О. Короєда, О.М. Коропатова, О.В. Крижановської, О.В. Кузьменко, В.І. Курила, М.В. Лошицького, В.В. Майорова, Р.С. Мельника, В.І. Олефіра, О.І. Остапенка, В.А. Сягровець, Х.П. Ярмакі та ін.

Як бачимо, до дослідження вказаної проблеми вже зверталася значна кількість вчених-правників, в роботах яких досліджувалися питання організації взаємодії міліції, а потім і територіальних підрозділів поліції з органами місцевого самоврядування та громадськістю у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку. Разом із тим проблема нормативно-правового і організаційного забезпечення взаємодії поліції з органами місцевого самоврядування сьогодні залишається недостатньо дослідженою та актуальною. На нашу думку, свого наукового аналізу потребують питання організації взаємодії територіальних підрозділів поліції з органами місцевого самоврядування та громадськістю у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку в сучасних умовах та під час дії режиму воєнного стану.

Метою статті є дослідження теоретичних та практичних аспектів організації і здійснення взаємодії територіальних підрозділів Національної поліції з органами місцевого самоврядування та громадськими формуваннями у сфері забез-

печення публічної безпеки і порядку в Україні. Комплексна характеристика стану нормативно-правового регулювання та адміністративно-організаційного врегулювання взаємодії територіальних підрозділів Національної поліції з органами місцевого самоврядування у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку, виявлення основних недоліків та вироблення на цій основі пропозицій з удосконалення процесу взаємодії.

Виклад основного матеріалу. Останнім часом проблема взаємодії поліції з іншими суб'єктами протидії злочинності викликає інтерес не лише у громадськості, але й серед науковців. Відповідно до положень Конституції України на всі публічні органи влади покладається завдання брати участь у діяльності щодо протидії злочинності, адже охорона внутрішньої державної безпеки, зміцнення правопорядку є однією з основних функцій держави.

Згідно із завданнями, визначеними в Законі «Про Національну поліцію», охорона прав і свобод людини, протидія злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку є пріоритетним напрямом її діяльності, в якій вона постійно повинна співпрацювати та активно взаємодіяти з органами місцевого самоврядування з питань, що відносяться до їх компетенції. У свою чергу, органи місцевого самоврядування, їхні посадові особи повинні сприяти поліції в її роботі.

На думку А.В. Коваленко, взаємодія Національної поліції України з органами місцевого самоврядування та громадськістю є важливим напрямком забезпечення ефективної поліцейської діяльності в державі, в тому числі і діяльності щодо запобігання (протидії) злочинності [2, с. 113].

Як і будь-яка інша суспільно-значуща діяльність, взаємодія, тим більше взаємодія, в якій беруть участь носії публічної влади, повинна бути належним чином врегульована. Свого наукового визначення потребує також предмет взаємодії підрозділів поліції та органів місцевого самоврядування а саме поняття публічної безпеки і порядку.

Зазначимо, що, незважаючи на значну кількість досліджень, присвячених цій проблемі, серед науковців і досі не вироблено однозначного підходу до визначення поняття публічного порядку. Єдиним, що об'єднує всі обґрунтовані в літературі визначення, є те, що в їх основу покладено відносини, врегульовані нормами права й іншими соціальними нормами.

Що стосується офіційного закріплення терміна «публічний порядок», то вимушені констатувати, що сьогодні в чинному законодавстві його тлумачення відсутнє. Згадка про нього міститься

лише в Законі України «Про Національну поліцію», п. 1 ч. 1 ст. 2 якого серед основних завдань поліції називає надання поліцейських послуг у сфері забезпечення публічної безпеки та порядку [3].

Публічний порядок забезпечується завдяки відкритій і прозорій діяльності поліцейських та органів виконавчої влади в особі Міністра внутрішніх справ щодо виконання ним своїх повноважень як керівника, направлених на формування державної політики у сфері забезпечення публічної безпеки України.

У загальноприйнятому розумінні публічний порядок являє собою всю систему суспільних відносин, що реалізуються завдяки дотриманню соціальних норм: норм права, моралі, звичаїв, традицій, ритуалів, правил діяльності громадських організацій [4, с. 33].

На нашу думку, публічний порядок необхідно розглядати як соціально об'єктивну систему, яка складається з комплексу правових засобів, методів і гарантій, за допомогою яких забезпечується охорона суспільних відносин від протиправних посягань, а також діяльність спеціальних державних органів, органів місцевого самоврядування, громадських організацій, об'єднань громадян, уповноважених законом забезпечувати публічний порядок і безпеку.

Публічна безпека, на думку вчених, є однією з ключових категорій сучасної науки та практики забезпечення національної безпеки України і виступає як визначальна якість (атрибут) суспільства щодо його цілісності, відносної стійкості та громадянської злагоди.

Публічна безпека, поряд з іншими складовими частинами національної безпеки, характеризує надійність існування та стійкість розвитку соціально-політичної системи держави. Разом із тим громадська безпека має на увазі і особливий вид діяльності щодо її забезпечення, яка охоплює систему заходів, спрямованих на запобігання небезпек й загроз різного характеру людині і суспільству.

Дослідники трактують публічну безпеку як систему зв'язків і відносин, установлених відповідно до техніко-юридичних норм, під час використання об'єктів, що становлять підвищену небезпеку для життя та здоров'я людей, майна державних і громадських організацій, громадян, за умови виникнення особливих умов у зв'язку зі стихійним лихом або іншими надзвичайними обставинами.

При цьому під такими небезпеками і загрозами слід розуміти сукупність несприятливих факторів

(наявних або латентних), які прямо або опосередковано впливають на нормальний стан публічної безпеки. У багатьох розвинутих країнах світу до загроз публічній безпеці відносять не лише протиправні посягання, але й інші загрози, зокрема природні, техногенні, соціокультурні тощо.

Такий підхід дозволяє розглядати публічну безпеку як наявний в державі рівень протидії загрозам різноманітного характеру нормальному стану життєдіяльності останньої, а також ступінь захищеності людини й суспільства.

У процесі забезпечення належного стану охорони публічної безпеки і порядку в межах певної адміністративно-територіальної одиниці або громади важливе місце займає спільна діяльність суб'єктів – органів місцевого самоврядування, окремих територіальних громад та підрозділів поліції.

У такому механізмі взаємодії визначальну роль відіграє правовий статус учасників. Загальне розуміння правового статусу (лат. status – стан, положення) – це встановлений нормами права стан його суб'єктів в суспільстві. У концентрованому вигляді правовий статус відображається у законах, положеннях, статутах та інших нормативно-правових актах про ці суб'єкти [5, с. 69].

Від повноти юридичної фіксації повноважень даних суб'єктів залежить ефективність їхньої діяльності. Також правовий статус дає можливість впорядкувати права та обов'язки, надати їм характеру системи та класифікувати їх за певними критеріями [6, с. 342].

Д.К. Катрич розглядає адміністративно-правовий статус Національної поліції як сукупність визначених нормативно-правовими актами України структурно-організаційних і компетенційних елементів, однак відзначає, що у сукупності ці елементи спрямовані на виконання основних завдань поліції: забезпечення прав і свобод людини, інтересів суспільства й держави, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки та порядку, а також надання в межах, визначених законом, послуг особам [7, с. 31-35].

Підтримуємо думку В.В. Майорова, який зазначає, що адміністративно-правовий статус Національної поліції є важливою юридичною гарантією якісної та ефективної реалізації цим органом його завдань та функцій в суспільстві і в цілому в системі органів публічної влади [8, с. 90-92].

Щодо адміністративно-правового статусу органів місцевого самоврядування як юридичних осіб публічного права, то у наукових дослідженнях наголошується на важливості компетенції (повно-

важень) як елементу цього статусу та на наявності інших структурних складових частин [9, с. 12].

У чинному законодавстві України сформульована ідея поєднання форм безпосередньої та представницької демократії у здійсненні місцевого самоврядування. Так, систему місцевого самоврядування, згідно із Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні», становлять: по-перше, форми безпосереднього волевиявлення жителів територіальних громад (місцеві референдуми (ст. 7), загальні збори громадян (ст. 8), місцеві ініціативи (ст. 9), громадські слухання (ст. 13), інші форми прямого народовладдя, які можуть бути передбачені статутами територіальних громад); по-друге, органи самоорганізації населення (будинкові, вуличні, квартальні та ін.); по-третє, органи місцевого самоврядування [10].

Повноваження місцевого самоврядування, зазначає О.М. Солоненко, – це закріплені нормами муніципального права за населенням, виборними та іншими органами місцевого самоврядування права й обов'язки, необхідні для виконання завдань та функцій місцевого самоврядування на території муніципальних одиниць. Повноваження органів місцевого самоврядування знаходять деталізацію і конкретизацію у діяльності її органів (виконавчі комітети, відділи та управління) [11, с. 12]. Тому, говорячи про повноваження місцевого самоврядування, завжди уособлюємо їх з певними структурами, що представляють місцеве самоврядування.

Місцеве самоврядування здійснюється територіальною громадою як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування – сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи. Районні та обласні ради представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ і міст, згідно з Конституцією України та Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні». Вони приймають рішення про утворення, обрання і ліквідацію постійних та інших комісій рад, змінюють їх склад, обирають голів комісій, які безпосередньо займаються врегулюванням питань у сфері правопорядку та законності.

Із наведеного можна зробити узагальнення, що повноваження місцевого самоврядування у сфері охорони публічного порядку та безпеки являють собою сукупність прав і обов'язків, спрямованих для створення та підтримання належного режиму правопорядку та сприяння в правоохоронній діяльності підрозділам поліції із урахуванням державних і місцевих інтересів.

Наявність спільних завдань та цілей створює умови для поєднання зусиль окремих суб'єктів

публічної влади у сфері забезпечення публічного порядку і безпеки та в цілому правопорядку на території окремої адміністративно територіальної одиниці або громади. Поєднання зусиль із досягнення спільних цілей відбувається через механізм взаємодії між суб'єктами, що здійснюють власні функції.

На сторінках тлумачних словників зміст терміна «взаємодія» розкривається таким чином: взаємний зв'язок між предметами у дії; вплив різних предметів, явищ і т. ін. один на одного, що зумовлює їх зміни; погоджена дія між ким-, чим-небудь; взаємна підтримка; взаємний зв'язок явищ або взаємна підтримка. Взаємодія виступає як інтегруючий фактор, за допомогою якого відбувається об'єднання частин у певний тип цілісності [12, с. 80].

Слід відзначити, що взаємодія притаманна усім системам, як природним, так і штучним, зокрема різного роду соціальним механізмам. Соціальну взаємодію можна охарактеризувати такими поняттями, як «узгодженість», «погодженість», у той час як природній взаємодії більш властиві «взаємообумовленість» та «взаємоперехід» [13, с. 6].

Оскільки нас цікавить управлінський механізм забезпечення публічного порядку і безпеки, то для нас особливий інтерес становить саме соціальна взаємодія, яку розуміють як процес безпосереднього або опосередкованого впливу соціальних об'єктів один на одного, в якому взаємодіють сторони, пов'язані циклічною причинною залежністю [14, с. 141-154].

Питання організації та здійснення взаємодії поліції врегульовано ст. 5. Закону України «Про Національну поліцію», де зазначається, що поліція у процесі своєї діяльності взаємодіє з органами правопорядку та іншими органами державної влади, а також з органами місцевого самоврядування, відповідно до закону та інших нормативно-правових актів. Відповідно до ч. 1 ст. 11 зазначеного Закону діяльність поліції здійснюється у тісній співпраці та взаємодії з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями на засадах партнерства і спрямована на задоволення їхніх потреб.

Ч. 2 ст. 9 Закону України «Про Національну поліцію» вимагає від поліції «забезпечення постійного інформування органів державної влади й органів місцевого самоврядування, а також громадськості про свою діяльність у сфері охорони та захисту прав і свобод людини, протидії злочинності, забезпечення публічної безпеки і порядку» [3].

У ч. 2 ст. 89 наведеного Закону говориться про співпрацю та взаємодію поліції із громадськістю

як про необхідну умову ефективної роботи поліції: «Співпраця між поліцією та громадськістю спрямована на виявлення та усунення проблем, пов'язаних зі здійсненням поліцейської діяльності, і сприяння застосуванню сучасних методів для підвищення результативності та ефективності такої діяльності» [3]. З наведеного можна зробити висновок, що правове забезпечення організації та здійснення взаємодії між підрозділами поліції та органами місцевого самоврядування і громадськістю є доволі ґрунтовним і дозволяє врегулювати в правовий спосіб контакти суб'єктів.

Як вже зазначалося в тексті роботи, головною метою взаємодії є забезпечення єдності дій, взаємодопомоги й об'єднання зусиль для успішного вирішення спільних завдань. Водночас, на думку Завального М., взаємодія і взаємна допомога повинні бути чітко узгоджені як за цілями (завданнями) дій, так і за місцем і часом проведення спільних заходів [15, с. 147].

Взаємодія поліції та органів місцевого самоврядування та громадськості повинна будуватися на основі збереження їх якісного визначення, суворого дотримання їх можливостей і компетенцій, на основі чіткого «поділу повноважень» між ними. За рахунок чого забезпечується недопущення дублювання в діяльності органів публічної влади, поєднання можливостей державного та громадського управління, що в підсумку сприяє підвищенню ефективності спільної діяльності.

Під взаємодією в контексті обраної проблематики пропонуємо розуміти спільну взаємоузгоджену діяльність територіальних підрозділів Національної поліції України з органами місцевого самоврядування та іншими органами державної влади, громадськістю, яка спрямована на досягнення спільної мети – забезпечення належного захисту прав і свобод людини, публічної безпеки і порядку, дотримання законності, протидії злочинності.

Повертаючись до основ взаємодії підрозділів поліції з органами місцевого самоврядування, які діють на регіональному та місцевому рівнях, зауважимо, що організація спільної діяльності повинна відбуватися на основі принципів взаємодії, правильна реалізація яких дозволить побудувати конструктивне співробітництво, об'єднуючи й погоджуючи їх зусилля для досягнення спільних інтересів, успішно долаючи протиріччя, які виникають.

Такі принципи поділяють на принципи внутрішньої взаємодії (комплексне й цільове використання сил та засобів; узгодженість та компетентність учасників; безперервність та персональна відпові-

дальність) і принципи зовнішньої взаємодії (законність; спрямованість на досягнення позитивного результату; компетентність). Розуміючи умовність такої класифікації, необхідно підкреслити, що принципи взаємодії органів поліції з іншими органами місцевого самоврядування можуть як відрізнятися, так і збігатися [16, с. 77-84].

Відповідно, питання форм та методів взаємодії територіальних підрозділів поліції з органами місцевого самоврядування також потребують свого окремого дослідження. Взаємодія різних суб'єктів у сфері протидії злочинності взагалі, як і в забезпеченні охорони публічної безпеки і порядку зокрема, здійснюється у відповідних формах. Зазначені форми – це способи співробітництва, що забезпечують узгоджений характер діяльності, конкретні способи зв'язку між взаємодіючими суб'єктами, комплекси способів та прийомів, системи зв'язків і правовідносин взаємодіючих суб'єктів [17, с. 6].

О.Ю. Лялюк, розглядаючи форми взаємодії органів місцевого самоврядування з різними суб'єктами – органами внутрішніх справ, прокуратури, Служби безпеки України, судовими органами, звертає увагу, що, зважаючи на правовий статус суб'єктів взаємодії, в наукових джерелах виділяють інформаційні, організаційні (інституційні), матеріально-фінансові, контрольні форми взаємодії між ними [18, с. 61-74].

Науковці з теорії управління виділяють такі блоки форм взаємодії: 1) обмін інформацією; 2) спільна розробка управлінських рішень; 3) реалізація розроблених управлінських рішень (при настанні певних строків та виникненні відповідних ситуацій); 4) проведення інших погоджених заходів, не передбачених письмовими управлінськими рішеннями [19, с. 138].

Аналіз джерел дозволив встановити основні форми взаємодії територіальних органів Національної поліції з органами місцевого самоврядування та громадськими об'єднаннями у процесі забезпечення охорони публічного порядку та безпеки, а саме:

- 1) розроблення й прийняття спільних нормативних актів та управлінських рішень;
- 2) спільне проведення аналізу стану правопорядку і законності;
- 3) взаємний обмін інформацією про стан охорони публічної безпеки й порядку й виконання спільних дій;
- 4) створення спільних інституцій (координаційних центрів, оперативних штабів, комісій) для організації та здійснення взаємодії;

5) розроблення і прийняття узгоджених планів спільних заходів з охорони публічного порядку і запобігання правопорушенням;

6) розроблення і прийняття узгоджених планів заходів з охорони публічного порядку і публічної безпеки в період встановлення дії режимів надзвичайного або воєнного стану;

7) планування та реалізація заходів із забезпечення дотримання санітарно-епідеміологічних режимів та проведення карантинних обмежень;

8) надання допомоги виборчими комісіями при забезпеченні правопорядку під час проведення виборчих компаній та референдумів;

9) розроблення узгоджених планів спільних дій з охорони публічного порядку і безпеки під час проведення масових заходів;

10) організаційна та практична допомога підрозділів поліції у створенні громадських об'єднань з охорони правопорядку та організації навчання їх членів формам і методам роботи;

11) розроблення спільних програм та планів із профілактики правопорушень, сприяння правоохоронним органам у превентивній роботі з особами, що вчиняють домашнє насильство, зловживають алкогольними напоями, вживають наркотичні речовини, а також проведення заходів з попередження безпритульності та правопорушень серед дітей;

12) співпраця з облаштування поліцейських дільниць та організації роботи дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громади;

13) спільна просвітницька діяльність з поширення правових знань, виховання правосвідомості та правової культури;

14) заслуховування звітів керівників територіальних підрозділів поліції та дільничних офіцерів поліції про стан правопорядку та наявні проблеми його забезпечення.

Проведений аналіз сучасного стану реалізації форм взаємодії органів поліції з органами місцевого самоврядування, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями дає підстави зробити висновки, що разом із позитивними результатами мають місце і недоліки, а саме: більшість оформлених планів та розроблених спільних заходів носять формальний характер; зустрічаються факти низької виконавчої дисципліни серед призначених відповідальних осіб; мають місце випадки відсутності проведення звітувань перед громадою відповідальних працівників поліції; низька ефективність співпраці територіальних підрозділів поліції з громадськими формуваннями з охорони правопорядку; невисокий рівень якості правовиховної роботи тощо.

Для усунення наведених недоліків у механізмі взаємодії суб'єктів та покращення її результатів, на нашу думку, слід запропонувати проведення таких заходів: по-перше, покращити правове врегулювання механізму взаємодії підрозділів поліції з органами місцевого самоврядування у сфері охорони публічного порядку та безпеки шляхом доповнення окремим розділом проекту закону «Про профілактику правопорушень», де б нормативно врегулювалися питання запобігання правопорушенням у сфері публічного порядку та безпеки, а також організації взаємодії у цьому органів публічної влади.

По-друге, розробити «Положення про взаємодію територіальних підрозділів поліції з органами місцевого самоврядування у сфері охорони публічної безпеки і порядку» та затвердити його наказом МВС України. У цьому документі слід детально регламентувати та закріпити державний механізм взаємодії суб'єктів протидії правопорушенням у сфері охорони публічного порядку та безпеки як у звичайний період, так і під час дії режимів надзвичайного та воєнного стану; визначити відповідальних суб'єктів координації взаємодії суб'єктів; визначити, хто з учасників зобов'язаний здійснювати контроль за станом належної взаємодії суб'єктів та проводити аналіз результатів спільної діяльності.

Висновки. Зміни, що сьогодні відбуваються у сучасному українському соціумі, в його економічній і політичній сферах, закономірно впливають на процес формування нових взаємовідносин між державою, її інституціями та громадянським суспільством.

Національна поліція як орган, який забезпечує порядок і дотримання законів на території України, ставить перед собою завдання співпрацювати з усім суспільством, територіальними громадами, громадськістю, особливо з її виборними представниками та виконавчими органами представницької влади.

Передусім, така взаємодія дозволяє працювати ефективно, виступає чинником суспільної довіри, без якої неможливо побудувати міцну демократичну державу, забезпечити належний рівень правопорядку.

Узагальнюючи вищевикладене, можна дійти висновку про те, що спільна діяльність Національної поліції України у сфері охорони публічного порядку та безпеки здійснюється на засадах партнерства в тісній співпраці з органами місцевого самоврядування, територіальними громадами, громадськими об'єднаннями та населенням спря-

мована на задоволення їхніх потреб і являє собою сукупність прав і обов'язків, спрямованих для створення та підтримання належного режиму правопорядку та сприяння в правоохоронній діяльності підрозділам поліції з урахуванням державних і місцевих інтересів. Планування службової діяльності територіальних підрозділів поліції повинно здійснюватися з урахуванням специфіки регіону та проблем територіальних громад.

Таким чином, належна, здійснювана на постійній основі взаємодія правоохоронних органів й суспільства – передумова політичної стабільності і процвітання кожної держави, адже проблеми її розвитку неможливо розв'язати без підтримки суспільства. Взаємна співпраця повинна бути спрямована на виявлення й усунення проблем, пов'язаних із провадженням поліцейської діяльності та застосуванням сучасних методів підвищення її результативності.

Література

1. Афонін Д.С., Боксгорн А.В. Особливості забезпечення публічної безпеки і порядку національною поліцією України в умовах воєнного стану. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. № 1-2. С. 224-230.
2. Коваленко А.В. Окремі аспекти взаємодії поліції з органами державної влади, органами місцевого самоврядування та громадськістю у сфері протидії злочинності. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2016. № 6. С. 110-113.
3. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення: 18.10.2022).
4. Барба В.Є. Поняття публічної безпеки і порядку як об'єкта взаємодії територіальних підрозділів Національної поліції з органами місцевого самоврядування. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2018. № 4. Ч. 1. С. 32-36.
5. Барба В.Є. Нормативно-правове регулювання взаємодії територіальних підрозділів національної поліції та органів місцевого самоврядування у сфері забезпечення публічної безпеки та порядку. *LEX PORTUS*. № 3(11). 2018. С. 69-83. URL: <http://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/369295.pdf>. (дата звернення: 18.10.2022).
6. Тарахонич Т.І. Правовий статус. Міжнародна поліцейська енциклопедія: у 10 т. / відп. ред. Ю.І. Римаренко та ін. Київ : Концерн «Видавничий Дім «ІН Юре», 2006. Т. 1: Теоретико-методологічні та концептуальні засади поліцейського права та поліцейської деонтології. 1230 с.
7. Катрич Д.К. Адміністративно-правовий статус Національної поліції України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія «Право». № 36/2. 2016. С. 31-35. URL: http://www.visnykjuris.uzhnu.uz.ua/file/No_36/part_2/9.pdf. (дата звернення: 18.10.2022).
8. Майоров В.В. Національна поліція України та властивості її адміністративно-правового статусу. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 2. С. 90-92. URL: http://sej.org.ua/2_2020/24.pdf. (дата звернення: 18.10.2022).
9. Назар Т.Я. Адміністративно-правове забезпечення взаємодії підрозділів Національної поліції України та центрів соціальних служб у профілактиці правопорушень : монографія. Львів : СПОЛОМ, 2021. 196 с.
10. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 24.
11. Солоненко О.М. Реалізація функцій забезпечення законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян у системі місцевого самоврядування (організаційно-правові питання) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.02 «Конституційне право». Київ, 2001. 19 с.
12. Философский энциклопедический словарь / гл. редакция: Л.Ф. Ильичев, П.Н. Федосеев, С.М. Ковалев, В.Г. Панов. Москва : Сов. Энциклопедия, 1983. 840 с.
13. Словник-довідник з курсу «Філософії» для студентів 2, 3, 4 курсів усіх спеціальностей денної та заочної форм навчання / укл.: А.Г. Чичков, О.М. Башкеєва, О.М. Патеріло. Дніпропетровськ : ДВНЗ УДХТУ, 2014. 20 с.
14. Соціологія : підручник / за ред. В.Г. Городяненка. Київ : Академія, 2015. 544 с.
15. Завальний М. Сутність та завдання взаємодії Національної поліції з органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування щодо забезпечення публічної безпеки та порядку. *Науковий вісник публічного та приватного права*. Випуск 3. Т. 1. 2018. С. 146-150.
16. Крижановська О.В. Форми реалізації взаємодії Національної поліції з органами публічної влади у сфері забезпечення правопорядку. *Право та державне управління*. 2020 р., № 1, том 1. С. 77-84. URL: http://pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/1_2020/tom_1/14.pdf (дата звернення: 18.10.2022).
17. Тертышник В.М., Слынько С.В. Тайное становится явным: взаимодействие следователя, оперативного работника и эксперта криминалиста при раскрытии и расследовании преступлений: учебное пособие. Харьков : ИКФ «Гриф», 1997. 68 с.

18. Лялюк О.Ю. Деякі питання взаємовідносин органів та посадових осіб місцевого самоврядування з органами внутрішніх справ, прокуратури, Служби безпеки, судовими органами та органами юстиції. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2016. Вип. 31. С. 61-74.

19. Самойленко Г.Я. Взаємодія ОВС на транспорті з територіальними ОВС, іншими правоохоронними органами, адміністраціями транспортних підприємств та громадськістю у вирішенні питань боротьби з правопорушеннями на транспорті. Орга-

нізаційно-правові засади боротьби з правопорушеннями на транспорті: матеріали наук. конф. (м. Одеса, 9-10 жовтня 2009 р.). Одеса : Одес. держ. ун-т внутр. справ. 2009. С. 137-140.

Волокітенко О. М.,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри адміністративного права
та адміністративного процесу
Одеського державного університету
внутрішніх справ